ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Цвірка Костянтина Володимировича «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційної роботи.

В обґрунтуванні актуальності обраної теми дисертаційного дослідження зазначається, що сучасний етап розвитку України характеризується необхідністю модернізації інфраструктури та підвищення якості публічних послуг в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Ця проблема набуває особливої актуальності з огляду на декілька ключових викликів. По-перше, процеси децентралізації влади створюють нові можливості для розвитку територіальних громад, але водночас виявляють проблему обмеженості їх фінансових та інституційних можливостей для реалізації інфраструктурних проектів. По-друге, існує нагальна потреба у забезпеченні сталого територіального розвитку, що вимагає збалансування економічних, соціальних та екологічних аспектів при реалізації інфраструктурних проектів. По-третє, військова агресія росії призвела до значних руйнувань інфраструктури та загострила потребу в її відновленні з урахуванням принципів сталого розвитку та нових безпекових викликів.

В цих умовах публічно-приватне партнерство (ППП) виступає одним з найбільш ефективних механізмів залучення приватних інвестицій, управлінського досвіду та інновацій для реалізації суспільно важливих проектів. Світовий досвід показує, що ППП дозволяє не лише модернізувати інфраструктуру та покращити якість публічних послуг, але й забезпечити сталий територіальний розвиток через впровадження інноваційних технологій, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

На основі визначеної мети щодо теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій з удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку, у дисертаційній роботі було досліджено теоретичні засади ППП, визначено його сутнісні характеристики та форми, обґрунтовано концептуальні засади сталого територіального розвитку та роль ППП у досягненні його цілей. Особливу увагу приділено узагальненню міжнародних практик впровадження ППП у різних сферах сталого розвитку та визначенню можливостей їх адаптації до українських реалій.

Обґрунтованими є такі пункти наукової новизни. Так вперше у дисертаційному дослідженні :

обґрунтовано триєдиний організаційно-економічний механізм активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, який, на відміну від існуючих підходів, що зосереджуються переважно на нормативно-правовому регулюванні та фінансових аспектах, інтегрує інституційну (створення спеціалізованих підрозділів в органах місцевого самоврядування, формування методичної бази, налагодження системи обміну досвідом), фінансову (диверсифікація джерел фінансування через оптимальне поєднання бюджетних коштів, приватних інвестицій та кредитних ресурсів) та компетентнісну (впровадження професійних стандартів, освітніх програм та міжнародної сертифікації) складові, що забезпечує системний підхід до розвитку ППП та створює передумови для масштабування успішних практик на рівні територіальних громад;

удосконалено:

- систему оцінювання впливу проєктів ППП на сталий розвиток територій, яка, на відміну від існуючих систем, що фокусуються переважно на фінансово-економічних показниках, базується на комплексному вимірюванні екологічних

(енергоефективність, скорочення викидів CO2, раціональне використання ресурсів, відповідність екологічним стандартам), соціальних (підвищення якості життя населення, створення нових робочих місць, розвиток людського капіталу, забезпечення соціальної інклюзії) та економічних (залучення інвестицій, стимулювання інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності території, розвиток суміжних галузей) ефектів у їх синергетичній взаємодії через систему збалансованих індикаторів та інструментарій інтегральної оцінки результативності;

- методичний підхід до визначення готовності територій до впровадження проєктів ППП в умовах воєнного стану, який, на відміну від існуючих, враховує не лише традиційні параметри інституційної спроможності та інвестиційної привабливості, але й специфічні фактори воєнного часу – безпекові ризики, стан критичної інфраструктури, наявність внутрішньо переміщених осіб, потенціал відновлення, та включає: комплексну систему індикаторів, що охоплює 6 ключових вимірів готовності території (безпековий, інституційний, інфраструктурний, соціально-економічний, фінансовий, екологічний); методику багатокритеріальної оцінки з використанням вагових коефіцієнтів, визначених на основі експертного опитування; алгоритм ранжування територій за рівнем готовності та вибору оптимальних форм ППП; моніторинг змін рівня готовності в динаміці;

дістали подальшого розвитку:

- концептуальні засади інституційного забезпечення розвитку ППП на регіональному та місцевому рівнях, зокрема щодо розподілу повноважень, координації дій та розбудови спроможності органів влади різних рівнів; запропоновано створення трирівневої системи управління ППП, що включає: 1) національний рівень (формування політики та методології); 2) регіональний рівень (координація та експертна підтримка); 3) місцевий рівень (ініціювання та реалізація проектів); визначено ключові функції та компетенції для кожного рівня, механізми взаємодії та обміну інформацією;

- типологія проєктів ППП за їх функціональною роллю у забезпеченні

сталого розвитку територій, а саме: 1) інфраструктурні ППП базового рівня (водопостачання, каналізація, поводження з відходами, транспортні мережі); 2) ППП енерго- та ресурсоефективності (відновлювана енергетика, енергомодернізація, smart-технології); 3) ППП екологічної спрямованості (відновлення екосистем, циркулярна економіка, зелена інфраструктура); 4) соціально орієнтовані ППП (охорона здоров'я, освіта, соціальне житло, інклюзивні послуги); визначено специфічні характеристики кожного типу щодо розподілу ризиків, механізмів фінансування, критеріїв ефективності та форм державної підтримки;

- узагальнення міжнародних практик впровадження публічно-приватного партнерства, яке базується на комплексному аналізі успішних та неуспішних проектів ППП у країнах ЄС, США та Азії, що дозволило систематизувати ключові фактори успіху (політична підтримка, якісна нормативно-правова база, ефективні інституційні механізми, справедливий розподіл ризиків) та основні виклики (недостатня інституційна спроможність, недоліки регулювання, непрозорість процедур, недооцінка ризиків) реалізації проектів ППП, а також обґрунтувати рекомендації щодо їх адаптації до українських реалій.

Побудова дисертантом положень роботи на базі використання здобутків соціологічної, економічної думки, що відносяться як до минулого, так і сучасного періодів забезпечила достовірність і обґрунтованість цих положень. Доведення багатьох пропозицій і концептуальних положень до рівня їх практичного запровадження, тобто переведення їх у ранг розробок, позитивні відгуки стосовно запровадження результатів дисертаційного дослідження – це є важливим доказом їх достовірності та обґрунтованості.

Дослідник робить слушний висновок, що ним запропоновано розв'язання актуальної для науки державного управління проблеми щодо обґрунтування теоретичних та методологічних засад з удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку, а також розроблення науково-прикладних технологій практичного використання отриманих результатів.

Отримані у процесі дослідження результати підтверджують загальну методологію, покладену в його основу.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 8 наукових публікаціях, 4 статтях, 4 тезах доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 3.45 д.а.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою на 244 сторінках друкованого тексту. Вона складається вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Список використаних джерел налічує 273 найменувань, що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

В цілому дисертаційна робота написана літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Визначається можливістю використання їх положень та рекомендацій органами державної влади та місцевого самоврядування для удосконалення політики у сфері публічно-приватного партнерства з урахуванням принципів сталого розвитку територій.

Результати дослідження можуть бути корисними для Міністерства розвитку громад та територій України, інших центральних органів виконавчої влади при розробці стратегій, програм та заходів зі стимулювання ППП як механізму залучення інвестицій, впровадження інновацій та модернізації інфраструктури в контексті повоєнного відновлення країни.

Напрацьовані рекомендації щодо активізації публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, підвищення інституційної спроможності територіальних громад у цій сфері, диверсифікації джерел фінансування проектів та розвитку компетентностей їх учасників можуть бути використані органами місцевого самоврядування при плануванні власної інвестиційної політики та підготовці проектних пропозицій.

Розроблені у дисертації методичні підходи до оцінки впливу проектів ППП на сталий розвиток територій та готовності громад до їх реалізації можуть застосовуватись органами влади різних рівнів, а також агенціями регіонального розвитку як інструменти аналізу та відбору пріоритетних проектів.

Матеріали дисертації можуть використовуватись у навчальному процесі закладів вищої освіти при викладанні дисциплін з публічного управління, публічно-приватного партнерства, регіонального розвитку.

Представлені результати дисертаційного дослідження мають практичну цінність, що підтверджується довідками про впровадження наданими Харківським обласним центром зайнятості № 62-1833/25 від 23.06.2025 (Додаток А) та Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації № 01-29/1069/1 від 30.06.2025 (Додаток Б).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дискусійними положеннями, а також такими, до яких є зауваження, можна вважати наступне.

1. Автором надано тільки теоретичне обґрунтування організаційно-економічний механізм активізації публічно-приватного партнерства на місцевому

рівні, але не надано пропозицій щодо його практичного використання.

2. З тексту дисертаційного дослідження залишилося незрозумілим, що показав проведений аналіз методики багатокритеріальної оцінки з використанням вагових коефіцієнтів. Автор не надав рекомендацій щодо її практичного застосування, а лише теоретично окреслив пропозиції.

3. Дисертант обрав підхід до дисертаційного дослідження, який засновано на широкому комплексному охопленні предмету дослідження. Це є достатньо виправданим з огляду на новизну досліджуваної проблеми, але, на жаль, автору не вдалося уникнути типового для більшості досліджень такого роду недоліку, коли дисертант «сканує» величезне коло питань, які не мають суттєвого значення для досягнення головної мети дослідження, і абстрагуватись від несуттєвих моментів. У роботі наведено багато фактологічного або описового достатньо відомого матеріалу, загальних рекомендацій, декларативних тверджень на шкоду дослідницькій компоненті. Це, певною мірою, заважає цілісному сприйняттю тексту дисертації і декілька відволікає від сприйняття авторських науково-інноваційних позицій, навколо яких може чинитися дискусія.

4. У дисертаційній роботі бракує аналізу та посилання на міжнародні практики впровадження ППП у різних сферах сталого розвитку.

5. Дисертаційне дослідження позбавилось би тривіальних фактів, якби автор краще здійснив джерельний пошук. В тексті дисертаційного дослідження не достатньо приділено уваги аналізу основних наукових публікацій за темою дисертаційної роботи з використанням вітчизняних і іноземних джерел, переважно за останній період. Поза увагою автора залишилися зарубіжні теорії розвитку публічно-приватного партнерства.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Цвірка Костянтина Володимировича

Загальний висновок.

Таким чином дисертаційна робота Цвірка Костянтина Володимировича «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку» є завершеним науковим дослідженням, що вирішує науково-прикладне завдання, щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій з удосконалення публічно-приватного партнерства як чинника сталого територіального розвитку.

Представлена дисертаційна робота на тему «Публічно-приватне партнерство як чинник сталого територіального розвитку» відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження порядку присудження наукового ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року №44, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі публічного управління та адміністрування за спеціальністю за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

професор кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин
Навчально-наукового інституту міжнародних
відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
доктор наук з державного управління, професор Валерій РЄЗНІКОВ

Підпис Резнікова В.
Начальник відділу кадрів
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
"20 р.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Ідентифікаційний код 02070944
ВІДДІЛ КАДРІВ